

یکی از مصادیق بسیار روشن بخشش ، حرکتی بود که رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم پس از فتح انجام دادند. مشرکان مکه در طول سیزده سال زشت ترین رفتار و بالاترین جنایات را در حق رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم و مسلمانان روا داشتند. آنها را سه سال در شعب ابی طالب زندانی کردند. خای تاریخ نوشته است که در آن ایام ، گاه پوست بعضی از حیوانات را آرد می کردند و از آن غذا فراهم می کردند. اما وقتی رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم وارد مکه شدند، فرمودند:

ما تَرَوْنَ اَعْنَى فاعل فیکم ؟ قالوا: خیرا، اعخ کریم و ابنُ اعخ کریم ، قال : اذهبوا فاءنتم الطَّلَاقُ

شما گمان می کنید من با شما چه خواهم کرد؟ مردم مکه با شناختی که از رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم داشتند، با این که مشرک بوده و ستم کرده بودند و بارها به جنگ با رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم برخاسته بودند و واقعه احد و خندق را آفریده بودند، در پاسخ گفتند: آنها در شخصیت حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم این بزرگواری را یافته بودند.

بنابراین ، پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: بروید، همه شما آزادید. سیره اهل بیت علیهم السلام چنین بود که با عفو و بخشش ، باعث ندامت و پشیمانی دشمنان می شدند.

در نمونه دیگر، حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام بعد از جنگ جمل که آن همه فجایع به وجود آمد و آن همه کشتار بین دو طایفه از مسلمانان رخ داد و جمعیت بسیاری از سپاه امیرالمؤمنین علیه السلام و سپاه عیاشه کشته شدند، وقتی حضرت وارد بصره شدند، فرمودند:

نَظُنُّ خَيْرًا وَ نَرَاكَ قَدْ ظَهَرْتَ وَ قَدَرْتَ فَاِنْ عَاقَبْتَ فَقَدْ اجْتَرَمْنَا ذَلِكُ ، وَ اِنْ عَفَوْتَ فَالْعَفْوُ اَعْجَبُ اِلَى اللّٰهِ تَعَالَى ، فَقَالَ : قَدْ عَفَوْتُ عَنْكُمْ فَاَيَاكُمْ وَ الْفِتْنَةَ

ما به تو گمان نیک داریم و حال که پیروز شدی و قدرت در دست توست اگر ما را عقوبت کنی ، ما مستحق کیفریم و اگر بخشش کنی ، نزد خداوند متعال پسندیده تر است . حضرت فرمودند: شما را بخشیدم پس دیگر گرد فتنه نگردید

این دو واقعه ، نمونه ای است از روش پسندیده بخشش از دو شخصیت عظیم که به یقین نمی تواند بدون حکمت باشد، شاید حکمت آن آثار و فواید شخصی است برای خود این بزرگواران و یا برای افرادی که مورد عفو واقع شده اند و می تواند دارای آثار مفید اجتماعی هم باشد. اولین اثر روشن و آشکار این عفو و اغماض رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم این نکته است که در سوره نصر به آن اشاره شده است:

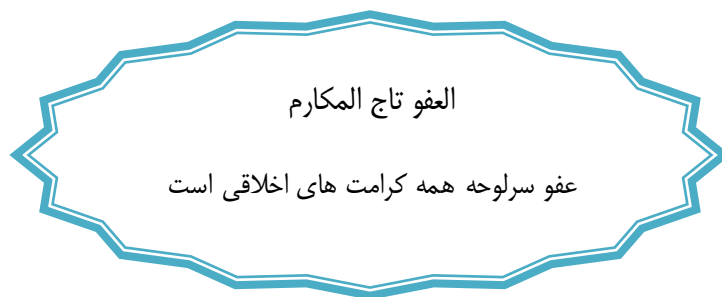
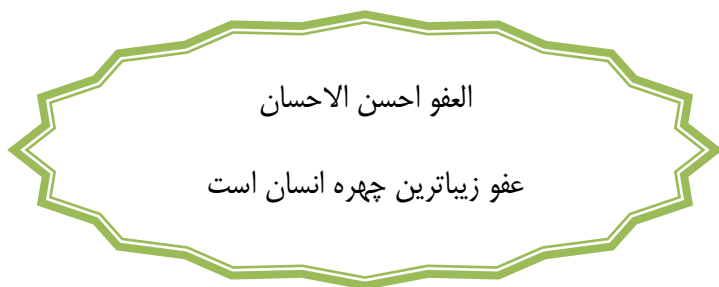
اِذَا جَاءَ نَصْرُ اللّٰهِ وَ الْفَتْحُ # وَ رَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِى دِينِ اللّٰهِ اَفْوَاجًا

هنگامی که یاری خدا و پیروزی فرا رسد، ببینی مردم گروه گروه وارد دین خدا می شوند

مردم ، فوج فوج و دسته دسته وارد دین شدند و اسلام را پذیرفتند و به توحید و یگانگی خدا شهادت دادند و رسالت رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم را قبول کردند.

شاید در مکه کمتر خانواده ای به دشمنی با پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم نپرداخته بود. بر اساس قواعد شرعی جنگ ، حضرت می توانست فرمان قتل عام آنها را صادر کند؛ مخصوصا که مسبوق به سوابق دشمنی و کینه دیرینه هم بودند، اما حرکت بزرگوارانه رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم باعث شد که همه مردم به دین گرایش پیدا کنند. اساسا، پیغمبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم ، پیغمبر رحمت است و هرگز برای انتقام جویی و کینه توزی مبعوث نشده ، بلکه برای هدایت و ارشاد مردم آمده است . رسالت او نسل کشی و از بین بردن انسان ها به عنوان ضدیت با اسلام و دشمنی با رهبر اسلام نبود.

اشاره به این نکته خالی از لطف نیست که توصیه به عفو کسانی که بدی می کنند و مرتکب زشتی در گفتار یا کردار می شوند، توصیه ای اخلاقی است.

موضوع: عفو و بخشش

آیه ۲۲ نور): ولیعفوا و لیصفحوا الا تحبون ان یغفر الله لکم و الله غفور رحیم

معنی: عفوکنید و ببخشید، آیا دوست ندارید خداوند شما را ببخشد و خداوند بسیار بخشاینده و مهربان است

* امام باقر(ع): کسی که هنگام شوق و علاقه و هنگام ترس و وحشت و هنگام خشم و غضب مالک نفس خویش باشد خداوند بدن او را بر آتش دوزخ حرام می کند.

* پیامبر(ص): آنکس که خشم خود را فرو برد باینکه قدرت بر اعمال آن را دارد خداوند دل او را در روز قیامت از آرامش و ایمان پر می کند.

مضرات عدم کنترل خشم:

۱- پشیمانی و شرمندگی ۲- از دست دادن دوستان ۳- بی اعتمادی دیگران ۴- خواری و رسوایی ۵- تسلط شیطان بر فرد ۶- اضطراب و نگرانی

شیوه های کنترل خشم:

۱- خوردن آب سرد ۲- با آب سرد وضو گرفتن ۳- فاصله گرفتن از محیط ۴- نشستن اگر ایستاده ایم ۵- ایستادن اگر نشسته ایم ۶- پناه بردن به خدا ۷- فرستادن صلوات